

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2017 m. liepos 20 d.¹

Byla C-201/16

**Majid (taip pat – Madzhdi) Shiri
dalyvaujant
Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl**

(Verwaltungsgerichtshof (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Reglamento (ES) Nr. 604/2013 aiškinimas – 27 straipsnio 1 dalis, teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę – 29 straipsnis, prašančiosios valstybės narės atliekamo asmens perdavimo prašomajai valstybei narei sąlygos ir terminai – Momentas, nuo kurio pradedamas skaičiuoti 29 straipsnio 1 dalyje nurodytas terminas“

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo vėl prašoma pateikti gaires dėl reglamento „Dublinas III“² 27 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės į veiksmingą teisės gynimo priemonę apimties. *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) prašo išaiškinti, ar tarptautinės apsaugos prašytojas, naudodamasis reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje numatytomis teisėmis, gali remtis tuo, kad A valstybė narė (prašančioji valstybė) neįgyvendino sprendimo jį perduoti B valstybei narei (prašomajai valstybei) iki reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino. Kaip taikomos 29 straipsnio 2 dalies normos, kuriomis reglamentuojama prašančiosios valstybės ir prašomosios valstybės tarpusavio padėtis, jeigu perdavimas neįvykdomas per nustatytą laikotarpį?

Reglamentas „Dublinas III“

2. 5 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nurodyta, jog turėtų būti įmanoma greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras ir netrukdyti siekti greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus. 19 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad, „siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamų asmenų teisių apsaugą, reikėtų įtvirtinti teises garantijas ir teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę, kai priimami sprendimai dėl perdavimo atsakingai valstybei narei, laikantis visų pirma [Chartijos³] 47 straipsnio. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi tarptautinės teisės normų, veiksminga teisės gynimo nuo tokių sprendimų priemonė turėtų apimti tiek šio reglamento taikymo, tiek teisinių ir faktinių aplinkybių, susiklosčiusių valstybėje narėje, kuriai perduodamas prašytojas, vertinimą.“

1 Originalo kalba: anglų.

2 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31, toliau – reglamentas „Dublinas III“). Ankstesnis su šiuo reglamentu susijusios bylos nurodytos šios išvados 12 išnašoje.

3 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (OL C 83, 2010, p. 389, toliau – Chartija).

3. 32 konstatuojamojoje dalyje primenama, kad tarptautinės apsaugos prašytojų atžvilgiu „valstybės narės yra saistomos savo išipareigojimų pagal tarptautinės teisės aktus, įskaitant atitinkamą Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką“. 39 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad reglamente „Dublinas III“ gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi Chartijos saugomų principų.

4. Pagal 1 straipsnį reglamente „Dublinas III“ išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai⁴.

5. Pagal 3 straipsnio 1 dalyje išdėstytą bendrą reglamente „Dublinas III“ įtvirtintą principą reikalaujama, kad valstybės narės nagrinėtų trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienos iš valstybių narių teritorijoje pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą. Kiekvieną prašymą turi nagrinėti viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus⁵.

6. Tarptautinės apsaugos prašytojams suteikiamos tam tikros teisės, kuriomis jie gali naudotis per už prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą. Tad 4 straipsnio 1 dalyje numatyta prašytojų teisė gauti informaciją, įskaitant duomenis apie galimybę skusti sprendimą dėl perdavimo, ir atitinkamais atvejais kreiptis dėl perdavimo sustabdymo. Pagal 5 straipsnio 1 dalį prašytojai taip pat turi teisę į asmeninį pokalbį.

7. III skyrius pavadintas „Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai“. 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kriterijus reikia taikyti tokia hierarchine tvarka, kokia jie pateikti tame skyriuje. Atsakinga valstybė narė nustatoma atsižvelgiant į padėtį tuo metu, kai prašytojas pirmą kartą valstybei narei pateikė tarptautinės apsaugos prašymą (7 straipsnio 2 dalis). Pirmenybė hierarchinėje sistemoje suteikiama kriterijams, susijusiems su nepilnamečiais (8 straipsnis) ir šeimos nariais (9, 10 ir 11 straipsniai). Dažniausiai taikomas 13 straipsnio 1 dalyje nustatytas kriterijus, susijęs su asmenimis, kurie atvykdami iš trečiosios šalies neteisėtai kirto valstybės narės sieną. Tokiais atvejais už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą yra atsakinga ta valstybė narė, į kurią pirmą patenkama atvykus į Europos Sąjungos teritoriją.

8. Atsakingos valstybės narės pareigos išdėstytos V skyriuje. Jos apima ir pareigą atsiimti prašytoją, kurio prašymas nagrinėjamas ir kuris pateikė prašymą kitoje valstybėje narėje (18 straipsnio 1 dalies b punktas)⁶.

9. Prašymų dėl atsiėmimo procedūros išdėstytos VI skyriaus III skirsnyje. 23 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad, kai valstybė narė, kurioje asmuo pateikė naują tarptautinės apsaugos prašymą, mano, kad atsakinga kita valstybė narė, ji gali paprašyti tos kitos valstybės narės atitinkamą asmenį atsiimti. 25 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašomoji valstybė narė privalo priimti sprendimą dėl tokio prašymo kuo skubiau⁷. Jeigu per nustatytą laikotarpį veiksmų nesiimama, laikoma, kad su atsiėmimo prašymu sutinkama (25 straipsnio 2 dalis).

4 Reglamentas „Dublinas III“ taikomas Šveicarijai pagal 2008 m. kovo 1 d. įsigaliojusį susitarimą su Šveicarijos Konfederacija ir Lichtenšteino Kunigaikštyste ir susitarimo protokolą (OL L 53, 2008, p. 5). Jis patvirtintas 2008 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimu 2008/147/EB (OL L 53, 2008, p. 3) ir 2008 m. spalio 24 d. Tarybos sprendimu 2009/487/EB (OL L 161, 2009, p. 6). Islandija ir Norvegija taiko Dublino sistemą vadovaudamosi dvišaliais susitarimais su Europos Sąjunga, patvirtintais 2001 m. kovo 15 d. Tarybos sprendimu 2001/258/EB (OL L 93, 2001, p. 38). Taip pat žr. mano išvados byloje *A.S. ir Jafari*, C-490/16 ir C-646/16, EU:C:2017:443, 23 punktą ir 32 išnašą.

5 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje numatyta 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto bendro principo išimtis, taikoma, jeigu prašytojo neįmanoma perduoti pirmajai paskirtai atsakingai valstybei narei, nes esama pagrįstų priežasčių manyti, kad tos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminamo elgesio, kaip apibrėžta Chartijos 4 straipsnyje, rizikos.

6 18 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos nebetaikomos, kai atsakinga valstybė narė gali nustatyti, kad atitinkamas asmuo ne trumpiau kaip tris mėnesius yra išvykęs iš ES teritorijos (19 straipsnio 2 dalis).

7 Jei prašymas atsiimti asmenį grindžiamas duomenimis, gautais iš sistemos EURODAC, terminas sutrumpinamas iki dviejų savaičių.

10. VI skyriaus IV skirsnyje nustatytos tam tikros procedūrinės prašytojų apsaugos priemonės. 26 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės privalo pranešti apie sprendimus dėl perdavimo prašytojams. Pranešime privaloma pateikti informaciją, kokiomis teisės gynimo priemonėmis galima naudotis, įskaitant teisę atitinkamais atvejais prašyti sustabdyti perdavimą, ir informaciją apie naudojimosi tokiomis teisės gynimo priemonėmis ir perdavimo vykdymo terminus (26 straipsnio 2 dalis).

11. 27 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad prašytojas turi turėti „teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę ir gali pateikti teismui skundą dėl sprendimo dėl perdavimo faktinių ir teisinių pagrindų arba prašyti jį peržiūrėti“. Pagal 27 straipsnio 3 dalį, jeigu sprendimas dėl perdavimo apskundžiamas arba pateikiamas prašymas jį peržiūrėti, valstybės narės privalo imtis priemonių, kad apgintų prašytojo poziciją, kol bus gauti sprendimo dėl perdavimo ginčijimo nagrinėjimo rezultatai: leisti atitinkamam asmeniui likti valstybėje narėje, kol byla bus išnagrinėta (a alternatyva), automatiškai sustabdyti perdavimą (b alternatyva) arba užtikrinti, kad prašytojui būtų suteikta galimybė prašyti teismo sustabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą, kol nagrinėjamas jo skundas ar peržiūrimas sprendimas (c alternatyva).

12. VI skirsnio „Perdavimas“ 29 straipsnyje nustatyta:

„1. Prašytojas arba kitas 18 straipsnio 1 dalies c arba d punkte nurodytas asmuo iš prašančiosios valstybės narės atsakingai valstybei narei perduodamas pagal prašančiosios valstybės narės nacionalinę teisę, atitinkamoms valstybėms narėms pasikonsultavus, kiek praktiškai įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo kitos valstybės narės prašymo atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti gavimo arba nuo galutinio sprendimo dėl skundo ar peržiūros priėmimo, jei sprendimo vykdymas buvo sustabdytas pagal 27 straipsnio 3 dalį.

<...>

2. Tais atvejais, kai perdavimas per šešis mėnesius neįvyksta, atsakinga valstybė narė atleidžiama nuo pareigų atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti, o atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei. Šis terminas gali būti pratęstas ne ilgiau kaip iki vienerių metų, jei perdavimas negalėjo įvykti dėl atitinkamo asmens įkalinimo, arba ne ilgiau kaip iki aštuoniolikos mėnesių, jei atitinkamas asmuo slapstosi.

3. Jei asmuo perduotas klaidingai arba jei buvo patenkintas skundas dėl sprendimo perduoti asmenį arba prašymas dėl sprendimo peržiūros po to, kai asmuo buvo perduotas, perdavusi valstybė narė nedelsdama tą asmenį priima atgal.

<...>“

13. Konkreti reglamento „Dublinas III“ faktinio taikymo tvarka išdėstyta Įgyvendinimo reglamente⁸. 9 straipsnio 2 dalyje nurodyta: „Valstybė narė, kuri dėl vienos iš [reglamento „Dublinas III“] 29 straipsnio 2 dalyje išvardytų priežasčių negali įvykdyti perdavimo per įprastinį šešių mėnesių terminą, skaičiuojamą nuo prašymo perimti atitinkamą asmenį arba jį atsiimti arba nuo galutinio sprendimo dėl skundo arba peržiūros, dėl kurių vykdymas atidedamas, priėmimo, apie tai praneša atsakingai valstybei narei iki šio termino pabaigos. Kitaip atsakomybė už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą ir kitos [reglamente „Dublinas III“] numatytos prievolės tenka prašančiajai valstybei narei to reglamento 29 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.“

⁸ 2014 m. sausio 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 118/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1560/2003, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003 taikymo taisykles ((OL L 39, 2014, p. 1); abu Komisijos įgyvendinimo reglamentai kartu vadinami Dublino reglamento įgyvendinimo reglamentu).

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

14. Majid (taip pat – Madzhdi) Shiri yra Irano pilietis. Duomenų apie tai, kada tiksliai jis išvyko iš Irano, nėra, greičiausiai tai įvyko maždaug 2014 m. pabaigoje. Jis atvyko į Europos Sąjungą per Turkiją. Atvykęs į Bulgariją M. Shiri toje valstybėje narėje 2015 m. vasario 19 d. paprašė tarptautinės apsaugos. Tada išvyko į Austriją ir 2015 m. kovo 7 d. ten paprašė tarptautinės apsaugos.

15. 2015 m. kovo 9 d., vadovaudamasi reglamento „Dublinas III“ 18 straipsnio 1 dalies b punktu, Austrijos institucijos paprašė atitinkamų Bulgarijos institucijų atsiimti M. Shiri. 2015 m. kovo 23 d. Bulgarija aiškiai sutiko patenkinti prašymą dėl atsiėmimo.

16. 2015 m. liepos 2 d. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* (Austrijos federalinė imigracijos ir prieglobsčio tarnyba, toliau – BFA) atmetė M. Shiri tarptautinės apsaugos prašymą motyvuodama tuo, kad prašymas nepriimtinas. BFA taip pat nurodė išsiųsti M. Shiri iš šalies ir patvirtino, kad jį galima perduoti Bulgarijai (toliau – BFA pirmasis sprendimas). M. Shiri apskundė šį sprendimą *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Austrija) ir paprašė sustabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą. 2015 m. liepos 20 d. sprendimu teismas patenkino M. Shiri skundą, panaikino BFA pirmąjį sprendimą ir grąžino bylą BFA, kad ši priimtų naują sprendimą. Teismas nepriėmė sprendimo dėl prašymo sustabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą. Perduodami M. Shiri bylą kompetentingoms institucijoms nacionaliniai teismai prašė BFA pirmiausia įvertinti, ar M. Shiri yra pažeidžiamas asmuo, nes kilo susirūpinimas dėl jo sveikatos. Nacionaliniai teismai norėjo užtikrinti, kad bet koks sprendimas dėl jo perdavimo atitiktų Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją⁹.

17. Vėliau 2015 m. rugsėjo 3 d. sprendimu BFA dar kartą atmetė M. Shiri tarptautinės apsaugos prašymą motyvuodama tuo, kad prašymas nepriimtinas (toliau – BFA antrasis sprendimas). BFA laikėsi pozicijos, kad būtent Bulgarija yra atsakinga už M. Shiri tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, ir dar kartą nurodė jį išsiųsti iš šalies ir perduoti Bulgarijai.

18. 2015 m. rugsėjo 17 d. M. Shiri apskundė šį sprendimą *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas). Dėl kartu su skundu pateikto prašymo sustabdyti sprendimo vykdymą šis teismas sprendimo nepriėmė. Remdamasis BFA pirmuoju sprendimu, M. Shiri nurodė, kad atsakomybė už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą perėjo Austrijai, nes reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas šešių mėnesių perdavimo terminas baigėsi, o jis Bulgarijai nebuvo perduotas. M. Shiri teigimu, perdavimo terminas pradėtas skaičiuoti 2015 m. kovo 23 d. (tą dieną, kai Bulgarija sutiko patenkinti Austrijos prašymą dėl atsiėmimo) ir šešių mėnesių terminas sukako 2015 m. rugsėjo 23 d., nes nacionalinis teismas nenurodė, jog dėl šio skundo BFA pirmojo sprendimo vykdymas sustabdomas.

19. 2015 m. rugsėjo 30 d. M. Shiri skundas atmetas. *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) laikėsi nuomonės, jog dėl BFA pirmojo sprendimo panaikinimo ir M. Shiri bylos grąžinimo BFA, kad ši priimtų antrą sprendimą, teisinių pasekmių M. Shiri nebuvo galima grąžinti Bulgarijai, kol BFA iš naujo neišnagrinėjo jo bylos. Tad 2015 m. liepos 20 d. sprendimas pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalį, taikomą kartu su 29 straipsnio 1 dalimi, prilygo sprendimo dėl perdavimo vykdymo sustabdymui.

⁹ Pasirašyta Romoje 1950 m. lapkričio 4 d.

20. 2015 m. spalio 4 d. M. Shiri ši sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui¹⁰. Jis teigia, jog pagal Austrijos teisę sprendimo dėl perdavimo vykdymas automatiškai nėra sustabdomas, nes Austrija nusprendė reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalį įgyvendinti pagal 27 straipsnio 3 dalies c punktą suteikdama kasatoriui galimybę prašyti, kad sprendimo dėl perdavimo vykdymas būtų sustabdytas¹¹.

21. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti, ar iš principo tarptautinės apsaugos prašytojas turi teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę, tai yra ar gali skųsti sprendimą dėl perdavimo arba prašyti jį peržiūrėti pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį, motyvuodamas tuo, kad atsakomybė už jo tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą tenka prašančiajai valstybei narei, nes reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalyje, taikomoje kartu su 29 straipsnio 1 dalimi, nustatytas šešių mėnesių perdavimo terminas baigėsi.

22. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia:

„1. Ar atsižvelgiant į [reglamento „Dublinas III“] 19 konstatuojamąją dalį, šio reglamento nuostatas, numatančias teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę – galimybę apskųsti sprendimą dėl perdavimo, būtent 27 straipsnio 1 dalį, reikia aiškinti taip, kad [tarptautinės apsaugos] prašytojas praėjus šešių mėnesių perdavimo terminui gali pareikšti, kad atsakomybė perėjo prašančiajai valstybei narei ([reglamento „Dublinas III“] 29 straipsnio 2 dalis, siejama su 29 straipsnio 1 dalimi)?

Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

2. ar pagal [reglamento „Dublinas III“] 29 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį atsakomybė pereina tik dėl to, kad pasibaigė perdavimo terminas, ar tam, kad atsakomybė pereitų pasibaigus terminui, dar reikia, kad atsakinga valstybė narė atsisakytų pareigos perimti atitinkamą asmenį savo žinion arba jį atsiimti?“

23. M. Shiri, Austrija, Čekija, Šveicarija, Jungtinė Karalystė ir Europos Komisija pateikė argumentus raštu. 2017 m. kovo 14 d. posėdyje šios šalys, išskyrus Čekiją ir Šveicariją, išdėstė savo pastabas žodžiu.

Vertinimas

Pirminės pastabos

24. Kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, svarbus principinis M. Shiri byloje kylantis klausimas yra: ar tuo atveju, kai valstybė narė nesilaiko reglamente „Dublinas III“ nustatyto sprendimo perduoti tarptautinės apsaugos prašytoją iš A valstybės narės B valstybei narei vykdymo termino, reikėtų taikyti teisminę kontrolę¹².

10 Remdamasi savo atlikta nacionalinės bylos analize, galiu patvirtinti, jog skundas M. Shiri advokatų buvo išties pasirašytas tą dieną, nors atrodo, kad jis buvo pateiktas 2015 m. spalio 6 d.

11 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą neišku, kaip Austrija nusprendė vykdyti reikalavimą apsaugoti prašytojo poziciją, kol bus baigtas nagrinėti skundas dėl sprendimo dėl perdavimo: ar priemonių imtis pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio b punktą, ar pagal c punktą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 9 punkte nurodo, kad Austrija įgyvendino 27 straipsnio 3 dalies b punktą (kuriame numatyta, kad perdavimo vykdymas automatiškai sustabdomas). Tačiau toliau jame nurodoma: „apskundus sprendimą dėl perdavimo, sprendimo vykdymas nėra automatiškai sustabdomas – *Bundesverwaltungsgericht*, atidžiai ir nuodugniai išnagrinėjęs visas aplinkybes, turi nuspręsti, ar sustabdyti sprendimo vykdymą“. Ši pozicija atitinka 27 straipsnio 3 dalies c punkto formuluotę ir rodo, kad Austrija pasirinko šią alternatyvą. Šiuo klausimu žr. šios išvados 52–68 punktus.

12 Žr. mano išvadas byloje *A.S. ir Jafari*, C-490/16 ir C-646/16, EU:C:2017:443; byloje *Mengesteab*, C-670/16, EU:C:2017:480 (sprendimai dar nepriimti), ir byloje *Hasan*, C-360/16 (sprendimas dar nepriimtas).

25. M. Shiri prašo, kad sprendžiamas šis principinis klausimas Teisingumo Teismas taip pat atsakytų į bendresnius klausimus, būtent ar reglamentas „Dublinas III“ suderinamas su pagrindinėmis Chartijoje įtvirtintomis teisėmis. Šis klausimas apskritai susijęs su paties reglamento galiojimu. Tačiau kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šio konkretaus klausimo nekėlė, jis nėra šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas. Norint atsakyti į pateiktus klausimus, atsakyti į jį nebūtina.

Dėl pirmojo klausimo

26. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Dublinas III“ nuostatas, kuriomis suteikiama teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę, kuria remiantis galima skusti sprendimą dėl perdavimo, būtent 27 straipsnio 1 dalį, reikėtų aiškinti taip, kad prašytojas turi teisę pareikšti, jog atsakomybė už jo tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą tenka prašančiajai valstybei narėi (šiuo atveju – Austrijai), motyvuodamas tuo, kad reglamento 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas šešių mėnesių perdavimo terminas praėjo.

27. M. Shiri, Austrija, Čekija ir Šveicarija teigia, kad šiuo motyvu pagrįstas skundas dėl sprendimo dėl perdavimo arba prašymas jį peržiūrėti patenka į 27 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Raštu pateiktose pastabose Komisija laikėsi tokio pat požiūrio. Tačiau per posėdį Komisija pakeitė savo poziciją ir dabar pritaria Jungtinės Karalystės pozicijai, o šios nuomonė yra priešinga kitų proceso šalių nuomonei.

28. Sutinku, kad reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę konkrečiai neapibrėžta. Vis dėlto man atrodo, kad pagal reglamento tikslą, sistemą ir kontekstą galima pagrįstai laikyti, jog tą nuostatą reikėtų aiškinti taip, kad ji taikoma tais atvejais, kai valstybė narė nesilaiko nustatytų terminų, pirmiausia 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto šešių mėnesių termino sprendimui dėl perdavimo įvykdyti¹³.

29. Mano nuomone, dėl reglamentu „Dublinas III“ padarytų pakeitimų (trečia taisyklių dėl valstybės narės, atsakingos už vienoje iš valstybių narių prašytojo pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijų ir mechanizmų redakcija)¹⁴ Teisingumo Teismo nutartis *Abdullahi*¹⁵ dėl reglamento „Dublinas II“¹⁶ aiškinimo tapo nebeaktuali. Toks požiūris patvirtintas vėlesniuose didžiosios kolegijos sprendimuose byloje *Ghezelbash*¹⁷ ir *Karim*¹⁸.

30. Teisingumo Teismas byloje *Abdullahi* nusprendė, jog valstybių narių susitarimas dėl prašymo perimti savo žinion, remiantis tuo, kad pirma valstybė narė, į kurią asmuo pateko atvykęs į Europos Sąjungą, prisiima atsakomybę už atitinkamo asmens tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, gali būti ginčijamas tik tada, jeigu prašytojas remiasi tuo, kad tos valstybės narės prašytojų priėmimo sistemoje yra sisteminių trūkumų, kurie suteikia pakankamą pagrindą manyti, jog asmeniui, jei jis būtų išsiųstas į tą valstybę narę, kiltų reali nežmoniško arba žeminamo elgesio su juo rizika, kaip tai suprantama pagal Chartijos 4 straipsnį¹⁹.

13 Žr. mano išvados byloje *A.S. ir Jafari*, C-490/16 ir C-646/16, EU:C:2017:443, 244–247 punktus ir mano išvados byloje *Mengesteab*, C-670/16, EU:C:2017:480, 77–110 punktus.

14 Tai išsamiau aptarta mano išvados byloje *Mengesteab*, C-670/16, EU:C:2017:480, 79 punkte.

15 2013 m. gruodžio 10 d. sprendimas byloje C-394/12, EU:C:2013:813.

16 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus ((OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109) (toliau – reglamentas „Dublinas II“), kuris vėliau pakeistas reglamentu „Dublinas III“). Byloje *Abdullahi* aiškinta reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta teisė skusti sprendimą dėl perdavimo arba prašyti jį peržiūrėti, kai prašomoji valstybė narė sutinka, kad pagal tą reglamentą turėtų prisiimti atsakomybę už tarptautinės apsaugos prašymą.

17 2016 m. birželio 7 d. sprendimas byloje C-63/15, EU:C:2016:409.

18 2016 m. birželio 7 d. sprendimas byloje C-155/15, EU:C:2016:410.

19 2013 m. gruodžio 10 d. sprendimo byloje C-394/12, EU:C:2013:813, 62 punktus.

31. Sprendime *Ghezelbash* aiškindamas 27 straipsnio 1 dalį Teisingumo Teismas peržiūrėjo Sprendimą *Abdullahi*²⁰ atsižvelgdamas į reglamento „Dublinas II“ normų pakeitimus reglamentu „Dublinas III“. Teisingumo Teismas tame sprendime nurodė, kad: i) 27 straipsnio 1 dalyje numatyta teisės gynimo priemonė turi būti veiksminga ir kad ji apima ir fakto, ir teisės klausimus; ii) toje nuostatoje nėra jokių apribojimų dėl argumentų, kuriais tarptautinės apsaugos prašytojas gali remtis; iii) išskirtinio ryšio tarp teisės skūsti sprendimą dėl perdavimo arba prašyti jį peržiūrėti ir reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies nėra; iv) reglamento „Dublinas III“ 19 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodyta, kad teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę turėtų apimti ir šio reglamento taikymo, ir teisinių bei faktinių aplinkybių, susiklosčiusių valstybėje narėje, kuriai perduodamas prašytojas, vertinimą²¹.

32. Šie bendrieji principai galioja ir šiuo atveju.

33. Sprendime *Ghezelbash* nagrinėta, ar atitinkami III skyriuje išdėstyti atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai taikyti tinkamai²². Logika, kuria vadovautasi Sprendime *Ghezelbash*, remtasi ir Sprendime *Karim*, kuriame nagrinėta, ar tarptautinės apsaugos prašytojas gali remtis tuo, kad nustatant atsakingą valstybę narę neteisingai taikyta reglamento „Dublinas III“ 19 straipsnio 2 dalis²³. Teisingumo Teismas tuose sprendimuose nurodė, kad reglamento „Dublinas III“ 19 straipsnio 2 dalyje nustatyta sistema, pagal kurią turi būti atliekamas vertinimas, atsižvelgiant į III skyriuje nustatytus kriterijus²⁴.

34. Tiesa, ir Sprendime *Ghezelbash*, ir Sprendime *Karim* nagrinėjami reglamentu „Dublinas III“ nustatytos procedūros aspektai, kurie taikomi tol, kol valstybės narės institucijos *dar nėra* priėmusios sprendimo dėl perdavimo. M. Shiri atvejis kitoks, nes yra susijęs su procedūra *po* sprendimo priėmimo²⁵. Tačiau, mano nuomone, tai nereiškia, kad teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę nebetaikoma.

35. Dėl šio skirtumo pats principas nepakinta, tai yra teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę apima teisę ginčyti netinkamą reglamento „Dublinas III“ taikymą. Šis požiūris visiškai atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją²⁶.

36. Reglamentu „Dublinas III“ padaryta keletas ankstesnės reglamentu „Dublinas II“ nustatytos tvarkos pakeitimų. 19 konstatuojamojoje dalyje pažymėtas vienas iš žymesnių ES teisės aktų leidėjo padarytų pakeitimų siekiant individualiems prašytojams suteikti didesnę apsaugą²⁷. Taigi reglamentas „Dublinas III“ labai skiriasi nuo reglamento „Dublinas II“.

20 2013 m. gruodžio 10 d. sprendimas byloje C-394/12, EU:C:2013:813.

21 2016 m. birželio 7 d. sprendimas byloje C-63/15, EU:C:2016:409, atitinkamai žr. 36, 37 ir 38 punktus.

22 Šie vizų išdavimo kriterijai nustatyti reglamento „Dublinas III“ 12 straipsnio 1 ir 4 dalyse.

23 Reglamento „Dublinas III“ 19 straipsnyje išdėstytos taisyklės, kurios taikomos, kai valstybė narė išduoda prašytojui teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą ir tampa atsakinga už jo tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą (19 straipsnio 1 dalis). Ta atsakomybė pasibaigia, jeigu taip nustatyta valstybė narė gali nustatyti, kad atitinkamas asmuo yra išvykęs iš valstybių narių teritorijos bent tris mėnesius, nebent atsakingas asmuo turi atsakingos valstybės narės išduotą galiojantį teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą (19 straipsnio 2 dalis).

24 2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Karim*, C-155/15, EU:C:2016:410, 23 punktą.

25 Žr. šios išvados 57 punktą.

26 2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 40–44 punktai.

27 2016 m. birželio 7 d. Sprendimo *Ghezelbash*, C-63/15, EU:C:2016:409, 45–52 punktai. Taip pat žr. 2008 m. gruodžio 3 d. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, (KOM(2008) 820 galutinis), p. 6 ir 7.

37. Tuo labiau į reglamento „Dublinas III“ tikslus reikia atsižvelgti ir jį taikyti taip, kad valstybės narės galėtų nuosekliai vykdyti savo įsipareigojimus pagal tarptautinės teisės aktus²⁸. Reglamentas taip pat padeda garantuoti, kad būtų gerbiamos pagrindinės teisės²⁹. Teisė į gerą administravimą ir į veiksmingą teisminę gynybą (Chartijos 41 ir 47 straipsniai) yra šiuo atveju ypač aktualūs standartai siekiant tinkamai aiškinti reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį³⁰.

38. Jungtinė Karalystė pateikia keletą argumentų priešingam aiškinimui pagrįsti. Pirma, ji pabrėžia, kad aiškinant reglamentą „Dublinas III“ reikia laikytis teleologinio aiškinimo metodo. Pagrindinis tikslas yra toks, kad kuri nors valstybė narė būtų atsakinga už bet kurio tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, kaip nurodyta 3 straipsnio 1 dalyje³¹. Sutinku su šiuo argumentu, tačiau nemanau, kad leidimas atlikti atvejo, kai valstybė narė nesilaikė reglamente „Dublinas III“ nustatytų terminų, teisminę kontrolę prieštarauja pagrindiniam Dublino sistemos principui.

39. Antra, Jungtinė Karalystė reiškia susirūpinimą, kad jeigu prašytojai galės ginčyti sprendimus dėl perdavimo remdamiesi tuo, kad baigėsi sprendimų įvykdymo laikotarpis, tai bus nesuderinama su deklaruojamu reglamento „Dublinas III“ tikslu užkirsti kelią palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimui. Vis dėlto šis žodžių junginys išreiškia mintį, kad vienas prašytojas pateikė tarptautinės apsaugos prašymus keliose valstybėse narėse³², taigi pačiame reglamente „Dublinas III“ išdėstytos konkrečios nuostatos, kaip elgtis³³.

40. Reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jeigu prašančioji valstybė narė nesilaiko šešių mėnesių sprendimo dėl perdavimo įvykdymo termino, ji pati tampa atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą. Tad atitinkamas asmuo lieka prašančiojoje valstybėje narėje. Toks padarinys kyla dėl paties reglamento „Dublinas III“ normų veikimo. Reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies tikslas yra paskatinti prašančiąją valstybę narę paisyti bendro tikslo laikytis nustatytų terminų siekiant užtikrinti, kad prašymai būtų nagrinėjami operatyviai, ir neleisti sudaryti situacijoms, kai tarptautinės apsaugos prašytojas paliekamas nežinioje ir už jo tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą nepaskiriama nė viena atsakinga valstybė narė³⁴. ES teisės aktų leidėjas specialiai nusprendė sukurti paskatą prašančiajai valstybei narei perdavimą įvykdyti operatyviai, kai tokioje padėtyje kaip M. Shiri esantis prašytojas prašo tarptautinės apsaugos daugiau negu vienoje valstybėje narėje. Jeigu prašančioji valstybė narė operatyviai neišsprendžia šio pagrindinio uždavinio, prašytojas lieka prašančiojoje valstybėje narėje. Numatytas būtent toks teisės akto veikimas. Tai visiškai ne tas pats, kas „palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimas“, ir tam neprilygsta.

28 32 konstatuojamoji dalis.

29 39 konstatuojamoji dalis.

30 Žr. mano išvados byloje *Mengesteab*, C-670/16, EU:C:2017:480, 104 punktą ir 97 išnašą.

31 M. Shiri atveju atsakinga valstybė narė nustatoma pagal reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio nuostatas. III skyriuje nustatytų kriterijų taikymas nėra aktualus (žr. šios išvados 34 punktą).

32 Mano supratimu, sąvoka „palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimas“ reiškia piktnaudžiavimą prieglobsčio sistema, kai vienas pareiškėjas pateikia keletą prieglobsčio prašymų keliose valstybėse narėse vien tam, kad pratęstų savo gyvenimą valstybėse narėse, žr. 2008 m. gruodžio 3 d. komunikatą (KOM(2008) 820 galutinis, p. 4). Ši sąvoka vartojama ir platesne prasme, kai trečiosios šalies piliečiai nori pateikti tarptautinės apsaugos prašymą konkrečioje valstybėje narėje. Tačiau šioje išvadoje sąvoką „palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimas“ vartojau ne ta prasme. Kaip jau pažymėjau savo išvados byloje *Mengesteab* (C-670/16, EU:C:2017:480) 69 punkte ir 66 išnašoje, paskutinis atvejis, apibūdinamas sąvoka „palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimas“, kritikuotas kaip klaidinantis ir netinkamas. Žr. Europos Parlamento Piliiečių teisių ir konstitucinių reikalų komiteto atliktą Piliiečių laisvės, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto užsakytą tyrimą „The reform of the Dublin III Regulation“, p. 21.

33 Reglamento „Dublinas III“ 23–25 straipsniai.

34 Reglamento „Dublinas III“ 5 konstatuojamoji dalis.

41. Trečia, nors Jungtinės Karalystės siekis atskirti materialinės teisės klausimus nuo procesinės teisės klausimų iš pirmo žvilgsnio atrodo priimtinas, panagrinėjus nuodugniau jis nepasiteisina. Toks skirstymas iškeltos klausimo neišsprendžia. Reglamente „Dublinas III“ nustatyti terminai išties apima procesinės teisės klausimus, tačiau kartu jie daro poveikį tiek atitinkamų prašytojų, tiek valstybių narių materialinėms teisėms. Dėl terminų prašytojams suteikiamas tam tikras tikrumas, taip pat daromas poveikis materialinei teisei, nustatant, kuri valstybė narė nagrinės tarptautinės apsaugos prašymą. Materialiniai ir procesiniai nustatytų terminų aspektai taip pat susipina ir valstybių narių atžvilgiu.

42. Ketvirta, man atrodo, kad Jungtinės Karalystės susirūpinimas dėl nacionalinio procesinio savarankiškumo reiškiamas ne vietoje. Principinis klausimas, į kurį Teisingumo Teismas turi atsakyti, nėra susijęs su nacionalinių procesinių normų, kurios yra būtent tokios, veikimu.

43. Galiausiai pažymėtina, jog prašytojo teisė skusti sprendimą dėl perdavimo arba prašyti jį peržiūrėti motyvuojant tuo, kad praėjo tam sprendimui įgyvendinti skirtas šešių mėnesių terminas, nereiškia, jog visi prašymai neišvengiamai bus patenkinami. Man atrodo, kad nacionaliniai teismai kaip tik gali ir turėtų vertinti visų skundų arba prašymų dėl peržiūros pagrįstumą. Tai darant svarbu atsižvelgti į aptariamų nuostatų paskirtį. Sprendimo dėl perdavimo įgyvendinimo šešių mėnesių terminas pirmiausia buvo nustatytas tam, kad valstybės narės galėtų sutvarkyti praktinius perdavimo aspektus³⁵. Kaip jau nurodžiau, termino ir skatinimo, kad valstybės narės jo laikytųsi, tikslas yra užtikrinti, kad prašytojai neatsidurtų tokioje padėtyje, kai atsakomybės už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą neprisiima nė viena valstybė narė. Vertinant, ar konkrečiu atveju reikėtų taikyti 29 straipsnio 2 dalį, taip pat reikės nustatyti, ar atitinkamas asmuo patiria arba gali patirti tokio pobūdžio riziką³⁶.

44. Todėl laikausi nuomonės, jog reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį reikėtų aiškinti taip, kad iš principo tarptautinės apsaugos prašytojas gali ginčyti sprendimą dėl perdavimo motyvuodamas tuo, kad prašančioji valstybė narė neįvykdė sprendimo dėl perdavimo per to reglamento 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą šešių mėnesių terminą.

Dėl antrojo klausimo

45. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo gairių, kaip aiškinti reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį³⁷. Ar tokiais atvejais, kai prašančioji valstybė narė neįvykdo sprendimo dėl perdavimo per 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą šešių mėnesių terminą, prašomoji valstybė narė atleidžiama nuo pareigos nagrinėti atitinkamo asmens tarptautinės apsaugos prašymą vien dėl to, kad tas terminas praėjo? Ir ar yra papildoma sąlyga, kuri turi būti įvykdyta, kad atsakomybė už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą pereitų prašančiajai valstybei narei, tiksliau – ar prašomoji valstybė narė privalo pranešti prašančiajai valstybei narei, kad atsisako atsiimti tarptautinės apsaugos prašytoją?

46. Visi rašytines pastabas šioje byloje pateikę dalyviai, išskyrus Jungtinę Karalystę, sutinka, jog reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies nereikėtų aiškinti taip, kad tokia papildoma sąlyga yra nustatyta. Jungtinė Karalystė – priešingai – teigia, kad fakto, jog terminas praėjo, savaime nepakanka, kad atsakomybė pereitų prašančiajai valstybei narei, ir kad prašomoji valstybė narė išsaugo diskreciją nagrinėti atitinkamo asmens tarptautinės apsaugos prašymą.

47. Nepritariu Jungtinės Karalystės nuomonei.

35 2009 m. sausio 29 d. Sprendimo *Petrosian ir kt.*, C-19/08, EU:C:2009:41, 40 ir 41 punktai.

36 Taip pat žr. mano išvados byloje *Mengesteab*, C-670/16, EU:C:2017:480, 96–98 punktus.

37 Taip pat žr. mano išvados byloje *A.S. ir Jafari*, C-490/16 ir C-646/16, EU:C:2017:443, 248–257 punktus.

48. Reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalyje („tais atvejais, kai perdavimas per šešis mėnesius neįvyksta, atsakinga valstybė narė atleidžiama nuo pareigų atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti, o atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei“) nėra žodžių, reiškiančių, kad teisės aktų leidėjas nustatė papildomą proceso, vykstančio tarp prašančiosios ir prašomosios valstybės narės, sąlygą. Jungtinė Karalystė remiasi žodžiais „atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei“ taip, lyg jie reikštų, jog prašomoji valstybė narė privalo atlikti pozityvų veiksmą, kad būtų atleista nuo pareigų. Tačiau, skaitydama šiuos žodžius, suprantu, kad jie tiesiog reiškia, jog atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei, kai praeina šešių mėnesių terminas. Tekste nenurodyta, kad, be 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto šešių mėnesių termino pasibaigimo, procese yra tolesnis (konkrečiai nenurodytas) etapas, kurį reikia įvykdyti, kad atsakomybė už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą pereitų prašančiajai valstybei narei. Atsakomybė pereina dėl pačios 29 straipsnio 2 dalies taikymo³⁸.

49. Šis požiūris visiškai atitinka nuostatos paskirtį³⁹. Papildomos sąlygos įtraukimas į procesą, vykstantį tarp prašančiosios ir prašomosios valstybės narės, yra nesuderinamas su siekiu operatyviai nustatyti atsakingą valstybę narę. Tai taip pat nederėtų su pagrindiniu Dublino sistemos tikslu, tai yra užtikrinti, kad prašytojas neatsidurtų tokioje padėtyje, kai atsakomybės už jo tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą neprisiima nė viena valstybė narė.

50. Taip pat pažymiu, kad pagal reglamento „Dublinas III“ teisinę schemą atsakomybė pereina prašančiajai valstybei narei, jeigu ji nesilaiko nustatytų terminų dėl prašymų dėl perėmimo savo žinion (22 straipsnio 7 dalis) ir dėl atsiėmimo (25 straipsnio 2 dalis). Nė vienu iš tų atvejų papildomos sąlygos nėra. Jos nustatymas tiems atvejams, kai valstybė narė nesilaiko nustatyto sprendimo dėl perdavimo termino, nederėtų su minėta schema (29 straipsnio 1 ir 2 dalys). Pagaliau pažymėtina, jog, kaip nurodo Austrija, Čekija ir Šveicarija, iš platesnės Dublino sistemos matyti, kad tokios papildomos tarp valstybių vykstančio proceso sąlygos nėra. Dublino reglamento įgyvendinimo reglamento 9 straipsnio 2 dalyje nieko panašaus nenustatyta⁴⁰.

51. Todėl manau, jog reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalį reikėtų aiškinti taip, kad, kalbant apie perdavimo iš prašančiosios valstybės narės prašomajai valstybei narei tvarką, fakto, jog praėjo 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas šešių mėnesių terminas, savaime pakanka, kad prašančioji valstybė narė taptų atsakinga už atitinkamo asmens tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą.

M. Shiri byla

52. M. Shiri byloje iškyla sudėtingas klausimas, kaip reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje numatytą prašytojo teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę reikėtų aiškinti pagal 29 straipsnį, kuriuo reglamentuojama sprendimų dėl perdavimo vykdymo tvarka ir terminai.

53. M. Shiri teigia, kad jo atveju sprendimo dėl perdavimo vykdymo terminas pradėtas skaičiuoti 2015 m. kovo 23 d., kai Bulgarijos institucijos priėmė analogiškų Austrijos institucijų pateiktą prašymą dėl atsiėmimo. Jo nuomone, šis terminas baigėsi po šešių mėnesių, 2015 m. rugsėjo 23 d. Iš reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalies išplaukia, kad jis negali būti perduotas Bulgarijai: tos valstybės narės pareiga jį atsiimti baigėsi, nes sprendimas dėl perdavimo nebuvo įvykdytas per nustatytą šešių mėnesių terminą. Trumpai tariant, M. Shiri tvirtina, kad sprendimą dėl perdavimo įvykdyti jau per vėlu. Jis priduria, kad *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) nenurodė, jog dėl jo prašymo sprendimo dėl perdavimo vykdymas sustabdomas.

³⁸ Dublino įgyvendinimo reglamento 9 straipsnio 2 dalyje (žr. šio sprendimo 13 punktą) numatyta, kad šis terminas gali būti pratęstas, jei prašančioji valstybė narė tinkamai praneša prašomajai valstybei narei, kad negali įvykdyti perdavimo per šešių mėnesių terminą, tačiau ši galimybė aiškiai apribojama konkrečiomis Reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 2 dalyje išvardytomis aplinkybėmis. Priešingu atveju atsakomybė už prašymo išnagrinėjimą per įprastą šešių mėnesių terminą tenka prašančiajai valstybei narei.

³⁹ Žr. šios išvados 40 punktą.

⁴⁰ Žr. šios išvados 38 išnašą.

54. Mano nuomone, padėtis nėra tokia aiški, kaip teigia M. Shiri.

55. Nagrinėjant konkrečias šios bylos aplinkybes pirmiausia reikia atskirti reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalies nuostatas, kuriomis reglamentuojamas sprendimų dėl perdavimo vykdymo sustabdymas, ir 29 straipsnio nuostatas, kuriomis reglamentuojama sprendimų dėl perdavimo vykdymo tvarka ir terminai, ir tik tada nagrinėti, kaip šias nuostatas būtų galima aiškinti kartu.

56. 27 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog valstybės narės privalo imtis priemonių, kad sprendimų dėl perdavimo vykdymas būtų sustabdytas. Valstybės narės gali: i) suteikti atitinkamam asmeniui teisę likti atitinkamoje valstybėje narėje, kol bus gauti jo skundo ar prašymo dėl peržiūrėjimo rezultatai⁴¹, ii) nustatyti, kad sprendimo dėl perdavimo vykdymas automatiškai sustabdomas⁴², iii) užtikrinti, kad atitinkamam asmeniui būtų suteikta galimybė per pagrįstą laikotarpį prašyti teismo sustabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą, kol nagrinėjamas jo skundas ar peržiūrimas sprendimas⁴³. Valstybių narių kompetentingoms institucijoms leidžiama nuspręsti, ar stabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą dėl to, kad teisės aktų leidėjas nori sustiprinti tarptautinės apsaugos prašytojų apsaugą ir sudaryti jiems sąlygas geriau ginti savo teises⁴⁴.

57. 27 straipsnio 1 ir 3 dalių formuluotė ir bendri tų nuostatų tikslai neapima reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnyje nustatytų terminų veikimo reglamentavimo. Tačiau jeigu tokiu atveju kaip M. Shiri sprendimas dėl perdavimo ginčijamas, abiejų grupių nuostatas reikia aiškinti taip, kad jos būtų nuoseklios ir derėtų su teisės aktų sistema. Apskritai, jeigu tarptautinės apsaugos prašytojas skundžia sprendimą dėl perdavimo motyvuodamas tuo, kad atitinkama valstybė narė nesilaikė reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto šešių mėnesių termino, mano supratimu, taisyklės veikia tokia tvarka, kaip nurodau toliau. Reikia turėti galvoje, kad skundo nagrinėjimo procesas vyksta *po to*, kai priimtas sprendimas dėl atsakingos valstybės narės nustatymo pagal III skyriuje nurodytus kriterijus. Atsakinga valstybė narė (M. Shiri atveju – Bulgarija) privalo atsiimti prašytoją⁴⁵.

58. Gali būti, kad Austrijoje sprendimai dėl perdavimo tampa vykdytini iš karto, kai juos priima kompetentingos institucijos: ar yra būtent taip, priklauso nuo nacionalinės teisės normų.

59. 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prašytojas iš prašančiosios valstybės narės (šiuo atveju – Austrijos) atsakingai valstybei narei (šiuo atveju – Bulgarijai) turi būti perduotas pagal prašančiosios valstybės narės nacionalinę teisę kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo kitos valstybės narės prašymo atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti gavimo (pirma sąlyga) arba nuo galutinio sprendimo dėl skundo arba peržiūrėjimo priėmimo, jei dėl skundo arba peržiūros sprendimo vykdymas sustabdomas pagal 27 straipsnio 3 dalį (antra sąlyga). Pirma sąlyga pagrįsta prielaida, kad reikia nustatyti tik praktinius vykdymo aspektus, įskaitant jo datą⁴⁶. Antra sąlyga pagrįsta prielaida, kad atitinkama valstybė narė įgyvendina sprendimų dėl perdavimo vykdymo sustabdymo procedūrą pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalį.

41 Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalies a punktas.

42 Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalies b punktas.

43 Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalies c punktas; taip pat žr. šios išvados 20 punktą ir 11 išnašą.

44 KOM(2008) 820 galutinis, 2008 m. gruodžio 3 d., p. 7.

45 Pagal 18 straipsnio 1 dalies b punktą Bulgarija (prašomoji valstybė narė) privalo atsiimti M. Shiri pagal reglamento „Dublinas III“ 23, 24, 25 ir 29 straipsniuose nustatytas sąlygas.

46 2009 m. sausio 29 d. Sprendimas *Petrosian ir kt.*, C-19/08, EU:C:2009:41.

60. Pridursiu, jog 29 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, jei asmuo perduotas klaidingai arba buvo patenkintas skundas dėl sprendimo perduoti asmenį arba prašymas dėl sprendimo peržiūrėjimo po to, kai asmuo buvo perduotas, perdavusi valstybė narė nedelsdama tą asmenį priima atgal. Jeigu sprendimo dėl perdavimo vykdymas sustabdomas, kol bus gauti teismo proceso rezultatai, 29 straipsnio 3 dalimi remtis bus natūraliai vengiama⁴⁷. Nors M. Shiri atveju sprendimo dėl perdavimo vykdymas nebuvo sustabdytas, jis faktiškai liko Austrijoje. Tad 29 straipsnio 3 dalis neaktuali.

61. M. Shiri atvejis tiksliai neatitinka nei pirmos, nei antros 29 straipsnio 1 dalyje išdėstytos sąlygos. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės išspręsti sudėtingą klausimą, kaip reglamento „Dublinas III“ normos ir atitinkamos nacionalinės teisės normos derinamos tarpusavyje ir taikomos, tik tada galės priimti sprendimą dėl M. Shiri skundo dėl BFA sprendimo jį perduoti. Toliau norėčiau pateikti kelias pastabas.

62. Dėl BFA pirmojo sprendimo pažymėtina, kad nors Austrija įgyvendino reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalį, kiek joje numatyta, jog prašytojai gali prašyti teismo sustabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą, kaip žinia, M. Shiri byloje toks teismo sprendimas nebuvo priimtas. Tačiau *de facto* padėtis rodo, kad jam leista likti Austrijoje. Perdavimo terminas pagal reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalį pradėtas skaičiuoti 2015 m. kovo 23 d. Šio termino skaičiavimas sustabdytas 2015 m. liepos 20 d., kai panaikintas BFA pirmasis sprendimas. Nuo to momento jokio galiojančio sprendimo dėl perdavimo nebeliko: nacionalinis teismas grąžino M. Shiri bylą BFA, kad ši priimtų naują sprendimą⁴⁸. Tai, ar BFA pirmojo sprendimo panaikinimas yra nutartis *ex nunc* (sprendimas negalioja nuo 2015 m. liepos 20 d. – nutarties dienos), ar *ex tunc* (elgiamasi taip, lyg 2015 m. liepos 2 d. BFA pirmasis sprendimas nebūtų buvęs priimtas), reglamentu „Dublinas III“ nereglamentuojama. Tai priklauso tik nuo Austrijos teisės normų.

63. Taigi (bent) nuo 2015 m. liepos 20 d. galiojančio sprendimo dėl perdavimo nebeliko ir tuo metu nebuvo įvykdyta nei pirma, nei antra 29 straipsnio 1 dalies sąlyga. Atitinkamai pagal 29 straipsnio 2 dalį negalima daryti išvados, kad Bulgarija atleista nuo pareigos M. Shiri atsiimti.

64. Dėl BFA antrojo sprendimo, kuris buvo priimtas iki 2015 m. rugsėjo 23 d. (šešių mėnesių termino pabaigos), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad daugiau pranešimų iš Bulgarijos institucijų negauta. Nenuostabu, nes reglamente nėra reikalaujama, kad Bulgarija patvirtintų savo sutikimą.

65. Tačiau M. Shiri byla vis tiek neatitinka nei prielaidos, kuria grindžiama pirma sąlyga, nei prielaidos, kuria grindžiama antra sąlyga, nustatyta Reglamento „Dublinas III“ 29 straipsnio 1 dalyje. Šioje nuostatoje nenurodyta, kada tokiomis aplinkybėmis pradedamas skaičiuoti sprendimo dėl įgyvendinimo vykdymo terminas. Iš tos nuostatos formuluotės išplaukia, jog pirmos sąlygos pagrindą sudaro tai, kad ji taikoma tokiomis aplinkybėmis, kai nėra nei skundo, nei prašymo dėl peržiūrėjimo pagal 27 straipsnio 1 dalį. Taigi egzistuoja sprendimas dėl perdavimo ir tereikia nustatyti praktinius aspektus⁴⁹. Akivaizdu, kad M. Shiri atveju taip nėra, nes vyko keli iš eilės teismo procesai, šioje byloje nagrinėjamas skundas dėl BFA antrojo sprendimo. To sprendimo pagrįstumą dar reikia nustatyti. Todėl M. Shiri atvejis neatitinka tos sąlygos.

47 Nors, be abejonės, tikslinga numatyti nuostatą, kuri leistų kompetentingoms institucijoms ištaisyti klaidas, manau, jog 29 straipsnio 3 dalimi reikėtų naudotis išimtiniais, o ne įprastais atvejais, nes ji neatitinka tikslo, kad prašytojus siunčiant iš vienos valstybės į kitą perdavimai būtų vykdomi visapusiškai gerbiant žmogaus teises ir žmogaus orumą (žr. reglamento „Dublinas III“ 24 konstatuojamąją dalį ir 29 straipsnio 1 dalį).

48 Žr. šios išvados 16 punktą.

49 Žr. šios išvados 59 punktą.

66. M. Shiri apskundė BFA antrąjį sprendimą. Dėl skundo sprendimo vykdymas *de jure* nesustabdytas, nes nacionaliniai teismai nepriėmė sprendimo dėl jo prašymo, kurį jis pateikė pagal reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalį įgyvendinančias nacionalinės teisės normas. Tad M. Shiri atveju 29 straipsnio 1 dalies antros sąlygos reikalavimai taip pat neįvykdyti⁵⁰. Gali būti, jog taip nutiko tiesiog dėl to, kad pagal Austrijos teisės normas fakto, jog sprendimas dėl perdavimo apskūstas, pakanka užtikrinti, kad atitinkamas asmuo nebūtų perduotas kitai valstybei narei. Taip pat gali būti, jog pagal bendrą Austrijoje galiojančią praktiką sprendimai, kad dėl skundo vykdymas sustabdomas, nepriimami (taip tvirtina M. Shiri). M. Shiri byla atskleidė galimą Austrijos teisės aktų spragą⁵¹.

67. Mano nuomone, 29 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad perdavimo terminas pradėdamas skaičiuoti, kai dėl būsimos perdavimo vykdymo iš esmės yra susitariama ir telieka nustatyti praktines jo detales⁵². Tokia padėtis susiklosto *a fortiori*, kai skundą dėl sprendimo dėl perdavimo nagrinėjantis nacionalinis teismas bylos dar nebūna išnagrinėjęs iš esmės ir byla sustabdoma, nes Teisingumo Teismui pateikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą. Jokio tikrumo dėl sprendimo dėl perdavimo įgyvendinimo negali būti, kol byla nebus išspręsta.

68. Todėl darau išvadą, kad konkrečiomis M. Shiri bylos aplinkybėmis perdavimo įvykdymo terminas galės būti pradėtas skaičiuoti tik nuo to momento, kai dėl būsimos perdavimo bus iš principo susitarta ir teliks nustatyti jo detales. Tai turės išspręsti kompetentingos institucijos pagal prašančiosios valstybės narės nacionalinės teisės normas. Kiekvienas tarptautinės apsaugos prašytojo perdavimas iš prašančiosios valstybės narės prašomajai valstybei narei turėtų būti įvykdytas kuo greičiau ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo to momento, kai skundas išnagrinėjamas iš esmės arba priimamas galutinis sprendimas dėl prašymo peržiūrėti sprendimą dėl perdavimo.

Išvada

69. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) pateiktus klausimus atsakyti taip:

- pagal 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, 27 straipsnio 1 dalį tarptautinės apsaugos prašytojas iš principo gali ginčyti sprendimą dėl perdavimo motyvuodamas tuo, kad prašančioji valstybė narė to sprendimo neįvykdė per reglamento 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą šešių mėnesių terminą,
- pagal Reglamento Nr. 604/2013 29 straipsnio 2 dalį fakto, jog jo 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas šešių mėnesių terminas baigėsi, savaime pakanka, kad prašančioji valstybė narė taptų atsakinga už atitinkamo asmens tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą.

50 Nors teisinės nutarties nėra, kad būtų galima taikyti reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 3 dalies c punktą, M. Shiri faktiškai leista pasilikti Austrijoje.

51 Komisija turi įvertinti, ar egzistuoja praktika, kuri būtų tam tikra prasme nuosekli ir bendra, ir ar Komisija turėtų pradėti procedūrą dėl įsipareigojimų nevykdymo pagal SESV 258 straipsnį; pagal analogiją žr. 2005 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Komisija / Airija*, C-494/01, EU:C:2005:250, 28 punktą; taip pat žr. generalinio advokato L.A. Geelhoed išvados byloje *Komisija / Airija*, C-494/01, EU:C:2004:546, 48 punktą.

52 2009 m. sausio 29 d. Sprendimo *Petrosian ir kt.*, C-19/08, EU:C:2009:41, 45 punktas.